

عنوان مقاله:

تبیین معنای صفات اربعه الهی "الاول و الاخر و الظاهر و الباطن" در رویکرد عقلی

محل انتشار:

فصلنامه آینه معرفت، دوره 22، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

مرتضی سمنون - عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسئول)

فاطمه جعفری - دانشجوی دکتری دانشکده الهیات و ادیان دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

در اسلام اصل توحید به عنوان اساسی ترین اصل از اصول دین و معرفت به آن نیز والاترین شناخت معرفی شده است. گرچه در الهیات و حکمت اسلامی شناخت ذات الهی مقدور انسان نبوده و عنقاء است که دسترسی به آن امکان ندارد ولی باب خداشناسی بسته نشده و درک و فهم توحید از راه شناخت صفات الهی میسر بوده و توصیه شده است. از این رو هم در آیات قرآن کریم و هم در سنت (اعم از روایات و ادعیه) نامیده شدن خداوند به این اسما و صفات بسیار تکرار گردیده و به تبیین معنای این اسما و صفات پرداخته است. خداوند خود را به چهار صفت "اولیت، آخریت، ظاهریت و باطنیت" در ابتدای سوره حدید متصف کرده و در روایات فهم عمیق این صفات را برای اهل فهم و تعمق در آخر الزمان دانسته است. با توجه به رویکردهای مختلف نقلی، عقلی و شهودی در تبیین معنای صفات الهی این مقاله درصدد است تا با توجه به میراث عظیم رویکرد عقلی و فلسفی به تبیین معنای این صفات اربعه در این رویکرد بپردازد. در این رهگذر اولیت و آخریت نه به معنای اول و آخر زمانی بلکه به معنای ذاتی دانسته شده و در چارچوب اندیشه فلسفی به عنوان علت فاعلی و غایی یا اولیت در قوس نزول و آخریت در قوس صعود معنا شده است. البته در حکمت متعالیه این صفات حاکی از وحدت مطلقه و حقه بوده که همه صفات الهی را دربردارد. ظاهریت و باطنیت نیز یا به صفات دیگری از جمله علم الهی ارجاع شده یا ظاهریت به معنای ظهور الهی به آیات بوده و نیز در حکمت متعالیه با تشبیه به نور که بذاته آشکار و مظهر غیر است، به دلیل شدت و علو مرتبه مخفی و پنهان است.

کلمات کلیدی:

اول، آخر، ظاهر، باطن، صفات الهی، وحدت حقه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1555726>

